

Hoạt động trải nghiệm trong sinh hoạt dưới cờ, sinh hoạt lớp và câu lạc bộ

1. Hoạt động trải nghiệm trong sinh hoạt dưới cờ

Có thể thấy sinh hoạt dưới cờ có mục đích chính như sau:

1. Giáo dục lòng yêu nước, tinh thần dân tộc, lòng biết ơn đối với những thế hệ cha anh đã xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.
2. Sơ kết các hoạt động của toàn trường trong tuần (tháng) vừa qua, đánh giá, xếp loại.
3. Thông báo, phát động kế hoạch hoạt động giáo dục chính của nhà trường trong tuần (tháng) mới.
4. Tổ chức các sinh hoạt tập thể, góp phần giáo dục, rèn luyện các phẩm chất và kỹ năng quan trọng.
5. Tạo động lực tích cực, niềm hứng khởi, vui tươi cho HS trong các hoạt động học tập, lao động cũng như các hoạt động tập thể.

Sinh hoạt dưới cờ gồm lễ chào cờ và chương trình sau nghi thức chào cờ.

Lễ chào cờ là hoạt động rất trang trọng theo nghi thức quy định, diễn ra trong 3 – 4 phút, bao gồm hai hoạt động: Chào cờ và hát Quốc ca.

Phần chiếm nhiều thời gian và cũng rất quan trọng cho toàn trường là chương trình sau nghi thức chào cờ. Các hoạt động này thường là tổng kết, xếp loại hoạt động tuần qua, triển khai công việc tuần tới,... Mặc dù, đây là những nội dung cần thiết, trọng yếu trong tổ chức hoạt động của nhà trường nhưng nếu không được tổ chức thật tốt, sẽ trở nên rập khuôn, máy móc, dễ gây nhàm chán vì sự lặp lại đơn điệu kiểu “tuần nào cũng thế”.

Để khắc phục vấn đề này, giúp cho giờ sinh hoạt dưới cờ trở nên hấp dẫn, có tác động tích cực, đi vào được trái tim của HS, tạo dấu ấn tốt và hứng khởi, nhà trường có thể tổ chức theo định hướng được đề nghị dưới đây:

- Nhà trường mạnh dạn giao việc những công việc cụ thể cho từng bộ phận phụ trách (GV chủ nhiệm, Đội Thiếu niên, Sao Nhi đồng,...) để tránh phải thông báo ôm đồm nhiều nội dung, dài dòng gây nhàm chán.
- Các thông báo cần ngắn gọn, súc tích, dễ tiếp nhận đối với HS tiểu học, đặc biệt là HS lớp 1. Những gì cần phát động, kêu gọi, tuyên truyền,... nên được chuyển tải theo những cách sinh động.
- Vận dụng những phương pháp tích cực, linh hoạt, sáng tạo để giới thiệu các nội dung giáo dục, những lời khuyên bảo, nhắc nhở,... Như thế HS dễ dàng đón nhận và có hứng thú thực hành.
- Cách tiếp cận “người học là trung tâm” cần được vận dụng, phát huy trong sinh hoạt dưới cờ. Cần mạnh dạn để HS được là “chủ thể của nhận thức”, tức là HS tham gia một cách chủ động vào các hoạt động giáo dục: diễn kịch, hát múa, vẽ tranh, kể chuyện, giới thiệu sản phẩm,... để khai thác tối đa tiềm lực của HS. Trong những hoạt động phù hợp, nhà trường có thể để HS tập thực hành làm người dẫn chương trình một số phần trong nội dung chương trình sau nghi thức chào cờ.

Người dẫn chương trình nên được chọn xoay vòng để tạo cơ hội cho nhiều HS. GV hay người phụ trách lưu ý tập luyện, rút kinh nghiệm cho HS.

- Để có thêm thời gian cho các hoạt động giáo dục một cách tích cực, chỉ dành một phần nhỏ thời gian cho nhận xét chung, đánh giá phong trào, thông báo về hoạt động giáo dục; việc đánh giá, khen thưởng nên được thực hiện mỗi tháng một lần.
- Mạnh dạn từ bỏ những kiểu tạo áp lực thành tích (khen thưởng theo kiểu khen thông minh/tài giỏi; cá nhân/tập thể thất bại, HS học yếu... thì bị xem thường, bị phê phán/chê bai nặng lời kiểu la rầy). Thay vào đó, dựa trên các nghiên cứu đã minh chứng, GV và nhà trường hãy nhìn và giúp HS nhìn thất bại như cơ hội giá trị, đề cao sự nỗ lực, khen dựa trên *Nếp nghĩ phát triển* (tham khảo Phần 1).

B. Nội dung và hình thức tổ chức buổi sinh hoạt dưới cờ

1. Ổn định (3 phút)

- HS tập hợp và ổn định.
- Nếu cần, người phụ trách (Tổng phụ trách, cán bộ Liên đội, GV cùng lớp trực tuần,...) có thể tổ chức hoạt động phá băng (làm nóng) ngắn gọn và nhẹ nhàng bằng một trò chơi nhỏ.

2. Nghi lễ (5 phút)

- Chào cờ
- Hát Quốc ca

3. Làm nóng và dẫn nhập vào sinh hoạt sau chào cờ (5 phút)

Tạo bầu không khí vui tươi, hứng thú cho HS:

- Người phụ trách tổ chức một vài trò chơi nhỏ để tạo hứng khởi (tham khảo Phụ lục).
- Cũng có thể tổ chức tiết mục văn nghệ ngắn (hát múa, hoạt cảnh, hóa trang,...) có liên quan đến nội dung của chủ điểm, phong trào (đang hoặc sẽ thực hiện).

4. Đánh giá hoạt động và thông báo mới (khoảng 5 phút)

- Đại diện nhà trường sơ kết ngắn gọn các hoạt động tuần vừa qua.
- Giới thiệu, trưng bày sản phẩm, “công trình” từ các dự án, phong trào.
- Nhận xét tuyên dương lớp, hoặc cá nhân, nêu gương người tốt, việc tốt...
- Thông báo, phát động phong trào tuần tiếp theo...

5. Sinh hoạt giáo dục theo chủ đề, chủ điểm (15 phút)

Một số loại hình, nội dung sinh hoạt có thể được tổ chức:

- Sinh hoạt chủ điểm trọng tâm tháng (các ngày lễ lớn, lễ kỉ niệm, sự các sự kiện lớn,...):
- + Sân khấu hoá (hát múa, tiểu phẩm kịch, hoạt cảnh, hóa trang, sắm vai tình huống, kể chuyện, ...);
- + Trò chơi ngắn/băng reo (lồng ghép ý nghĩa của chủ điểm);
- + Đọc sách (văn hoá đọc, liên quan đến chủ điểm); thi “Rung chuông vàng” để thi tìm hiểu về chủ điểm;
- + Trưng bày và giới thiệu tranh ảnh, sản phẩm (làm từ đồ tái chế...) về quê hương, biển đảo...
- + ...

– Sinh hoạt chủ đề giúp phát huy phẩm chất tốt đẹp (yêu thương, tôn trọng, trung thực, lòng biết ơn,...), các kĩ năng:

+ Sân khấu hoá (tiểu phẩm, hoạt cảnh, múa hát...) do HS thực hiện về chủ đề;

+ Kể chuyện;

+ Bảng reo/Trò chơi ngắn lồng ghép ý nghĩa về phẩm chất;

...

Như vậy, HS sẽ tham gia một cách nhiệt tình và tích cực vào các hoạt động giáo dục, tuyên truyền thay vì những bài giảng đạo đức khuôn sáo mà GV phải chuẩn bị. Nếu cần, GV chỉ đúc kết thật ngắn gọn.

– Sinh hoạt chuyên đề về danh nhân địa phương, đất nước, thế giới, truyền thống quê hương, dân tộc: tiểu phẩm, văn nghệ, trưng bày sưu tập của lớp, kể chuyện (theo sự chuẩn bị các khối lớp, kết hợp giáo dục lịch sử địa phương).

– Hoạt động thuyết minh, giới thiệu văn hoá, lễ hội, sản phẩm đặc biệt... của địa phương, vùng miền, đất nước... HS sử dụng những sản phẩm của các em trong các hoạt động trong lớp (từ hoạt động trải nghiệm theo chủ đề hoặc dự án...) để trưng bày, thuyết trình, giới thiệu. Có thể có phần sân khấu hoá (hoá trang, biểu diễn âm nhạc, nghệ thuật địa phương,...) nếu có liên quan đến văn hoá/lễ hội; thi đố vui những kiến thức về địa phương.

– Hoạt động từ các phong trào, câu lạc bộ: tổ chức các phong trào hoặc cuộc thi vui (không nhằm thắng – thua) với những tên gọi hấp dẫn, dí dỏm...; các hoạt động câu lạc bộ; mỗi tuần mời một số nhóm (lớp) thể hiện. Ví dụ:

+ Chuyện kể trong tuần, Chuyện hay kể bạn, Mỗi tuần một câu chuyện,...: kể chuyện về người tốt, việc tốt; về danh nhân, về môi trường sống, về gia đình... Có thể làm theo nhóm: sưu tầm câu chuyện hay, đóng vai trong kể chuyện...

+ Điệu nhảy lớp tôi: mỗi lớp tìm chọn một điệu nhảy kèm bài hát hay, ý nghĩa,... để luyện tập và biểu diễn.

+ Bay cao cùng trang sách, Bạn sách...: phát huy văn hoá đọc qua việc cá nhân hoặc nhóm (lớp) cùng đọc sách và giới thiệu sách hay cho các bạn (kể tóm tắt, nêu cảm nghĩ,...).

+ Mẹ Đất, Môi trường thân yêu, Trái Đất này là của chúng mình, Em yêu cây xanh,...: cổ vũ việc nhận thức và giữ gìn môi trường (quê hương, đất nước...) sạch đẹp. HS làm các dự án về môi trường và trưng bày sản phẩm, tranh vẽ, tranh cổ động,... Chọn mời một vài nhóm xuất sắc để thuyết trình ngắn (vài phút).

+ Em yêu khoa học, Nhà khoa học nhí...: nhóm HS của câu lạc bộ trình diễn một số hoạt động khoa học hấp dẫn, trưng bày và giới thiệu sản phẩm độc đáo, ấn tượng từ các dự án. Hoạt động này giúp tạo tinh thần ham học hỏi, say mê khoa học cho HS.

+ Tổ chức các hình thức tương tự cho hoạt động âm nhạc, nghệ thuật...

+ ...

– Hoạt động kết nối với HĐTN theo chủ đề: Lồng ghép một số hoạt động từ các chủ đề; giới thiệu sản phẩm độc đáo... Xin xem mục **Kết nối HĐTN theo chủ đề với Sinh hoạt dưới cờ** dưới đây.

– Hoạt động Sao Nhi Đồng: Lồng ghép một vài sinh hoạt Sao Nhi đồng theo nội dung của chủ đề hoạt động Đội TNTP HCM của năm học. Có thể cho HS chọn hình thức sân

khẩu hoá đơn giản như múa hát theo chủ đề của Đội. Dùng băng reo/trò chơi ngắn lồng ghép ý nghĩa của chủ đề Sao Nhi Đồng quan tâm...

Chú ý: Mỗi năm học, Đội TNTP HCM có chủ đề hoạt động năm học khác nhau nên có các hoạt động khác nhau theo từng chủ đề cho Sao Nhi đồng. Vì thế, cần kết hợp với Tổng Phụ trách Đội để có nội dung sinh hoạt Sao Nhi đồng phù hợp với chủ đề năm học cũng như chủ đề sinh hoạt theo kế hoạch của Đội TNTP HCM ở mỗi trường.

– Huấn luyện một số kỹ năng chung (chú ý cách tổ chức phù hợp với cả lớp lớn và lớp nhỏ): phòng chống xâm hại, an toàn giao thông, vệ sinh răng miệng, phòng cháy chữa cháy,... Có thể mời chuyên gia, các nhóm, các tổ chức uy tín tham gia tư vấn, nói chuyện với HS về các nội dung này...

– Trò chuyện với chuyên gia: mời chuyên gia (giáo dục, tâm lý, người nổi tiếng, tấm gương vượt khó,...) tổ chức hoạt động về một số đề tài cần thiết cho HS như: công ơn cha mẹ, giải quyết mâu thuẫn, nỗ lực để thành công, kỹ năng tự học, phòng chống bạo lực,... Các chuyên gia này cần có kỹ năng sư phạm cần thiết để hiểu tâm lý của trẻ, có cách trình bày hấp dẫn, có cách tổ chức hoạt động thú vị cho HS thay vì giảng suông.

Khai thác được các hoạt động phong phú như thế, cùng với sự tham gia tổ chức/làm việc của chính các HS, 35 tiết chào cờ trong một năm chắc chắn sẽ đa dạng, hấp dẫn và hiệu quả cao hơn.

6. Tổng kết (1 – 2 phút)

Đại diện nhà trường đúc kết thật ngắn gọn một số nội dung chính và khuyến khích tinh thần nỗ lực cố gắng của HS toàn trường.

C. Kết nối HĐTN theo chủ đề với Sinh hoạt dưới cờ

Sau đây là một vài đề nghị để GV tham khảo việc lồng ghép một số HĐTN theo chủ đề vào Sinh hoạt dưới cờ.

1. “Đón chào lớp 1 mới”

“Em và những người bạn” là chủ đề đầu tiên của HĐTN theo chủ đề, được tổ chức trong tuần cuối tháng 8 đến giữa tháng 9 hàng năm. GV có thể lồng ghép vào sinh hoạt dưới cờ hoạt động “Đón chào lớp 1 mới”, trong đó có phần HS đại diện lớp 1 tự giới thiệu “Em là học sinh lớp 1 mới” (giới thiệu cá nhân, nhóm/lớp trước các anh chị toàn trường), và đại diện HS lớp lớn tiếp đón HS lớp 1 mới. Hoạt động lồng ghép này tùy theo lịch của trường – thích hợp nhất là vào thứ hai đầu tuần sau ngày khai giảng 05/9.

a. Hoạt động

- Thời gian: Tùy theo số lớp 1 của trường; mỗi lớp 1 cần khoảng 2 phút để trình bày.

- Mỗi lớp một cử một thành viên/hoặc nhóm vài học sinh đại diện cho lớp lên giới thiệu.

Nội dung giới thiệu có thể là:

+ Chào mở đầu

+ Họ và tên của bạn đại diện/từng thành viên trong nhóm. Có thể giới thiệu thêm 1 sở thích riêng.

- + Tên lớp (mỗi lớp có thể tự đặt cho lớp mình 1 tên lớp) và khẩu hiệu của lớp. [Trong 1 vài tuần đầu tiên, GV có thể cho HS lớp 1 chọn và trang trí tên lớp, chọn và vẽ/tô khẩu hiệu của lớp. Xin xem mục Sinh hoạt lớp.] Nếu được, các HS đại diện nên đem theo hai bảng đã trang trí tên và khẩu hiệu của lớp để giơ lên khi giới thiệu.
- + Có thể hô to 1 câu băng reo được tạo bằng cách hô tên lớp và các bạn trong lớp đáp lại bằng khẩu hiệu.
- + Nếu muốn/có giờ thì có thể giới thiệu thêm số bạn/số bạn nữ/số bạn nam.
- + Có thể giới thiệu họ và tên thầy/cô giáo của lớp, phòng học của lớp là phòng số mấy/ở dãy lầu/ phía nào.
- + Mời các anh chị ghé thăm lớp và cùng chơi với các bạn.
- + Chào kết thúc
- Sau khi các lớp 1 giới thiệu xong, các nhóm đại diện các anh chị lớp lớn đón chào các HS lớp 1 mới:
- + Một HS đại diện lớp lớn phát biểu 1-2 câu đón chào chung.
- + Mỗi nhóm lớp lớn đón 1 lớp 1 mới. Đại diện nhóm lớp lớn có thể tặng 1 “món quà nhỏ” (bông/bó hoa nhỏ, bong bóng, tấm thiệp các anh chị lớp lớn tự làm...) để chào đón lớp 1 mới (1 món quà cho 1 lớp 1 mới). Thêm 1 cử chỉ chào đón (bắt tay, đập tay...)
- Vỗ tay, hát chung bài ngắn, băng reo..., nếu muốn.

b. Chuẩn bị của GV:

Theo những gợi ý trên, GV cần chuẩn bị trước cho các em theo những nội dung cần thiết với thời lượng vừa đủ để có thể trình bày. Rất cần để học sinh nói một cách tự nhiên, có thể không cần theo thứ tự trên. Các em có thiếu sót vài ý cũng không sao, giáo viên có thể cho các em nói lần lượt/mỗi em một ý,...

GV có thể cho HS đề cử bạn/vài bạn đại diện cho lớp.

c. Chuẩn bị của HS:

Tập luyện trước khi nói, đây là bước rất cần thiết (xem phụ lục Cách trình bày hay). GV cần tập cho các em nói trước lớp; có thể nhờ phụ huynh hỗ trợ thêm ở nhà; và cho các em tập trình bày thử trước sân khấu cho quen,...

2. Trường lớp thân yêu

HS lớp 1 (cùng với các lớp lớn hơn) giới thiệu về lớp học của mình trước toàn trường. Hoạt động này có thể được tổ chức luân phiên cho các lớp trong một số tiết sinh hoạt dưới cờ.

a. Hoạt động:

- Thời gian: Mỗi lớp giới thiệu về lớp học và thành quả của lớp trong khoảng 3 – 4 phút.

Nội dung giới thiệu có thể là:

- + Chào mở đầu
- + Họ và tên của bạn đại diện/từng thành viên trong nhóm; họ và tên thầy/cô giáo của lớp, phòng học của lớp ở đâu
- + Tên lớp, khẩu hiệu, biểu tượng và quy tắc riêng của lớp. [Mỗi lớp chọn và trang trí tên lớp, chọn và vẽ/tô khẩu hiệu và biểu tượng của lớp. Ngoài ra lớp còn có quy tắc/mục tiêu phấn đấu của lớp được xây dựng từ trong chủ đề “Trường lớp thân yêu”. Xin xem thêm

mục Sinh hoạt lớp về tổ chức lớp.] Nếu được, HS nêu ý nghĩa của tên lớp/biểu tượng của lớp...

- + Các thành quả của lớp trong tháng qua.
- + Mong muốn của lớp trong thời gian tới.
- + Thay cho phần giới thiệu thành quả và mong muốn, GV có thể cho lớp sắm vai tình huống mâu thuẫn trong lớp và HS đã giải quyết được tình huống ra sao để lớp tốt hơn.
- + Có thể dùng băng reo được tạo bằng cách hô tên lớp và các bạn trong lớp đáp lại bằng khẩu hiệu; hoặc cùng hát 1 đoạn bài hát ngắn và sôi động...
- + Chào kết thúc

Có thể chọn cách sắm vai, phỏng vấn.

b. Chuẩn bị của giáo viên:

- GV cần chuẩn bị trước cho các em theo những nội dung cần thiết với thời lượng vừa đủ để có thể trình bày. Rất cần để học sinh nói một cách tự nhiên, có thể không cần theo thứ tự trên. Các em có thiếu sót vài ý cũng không sao, giáo viên có thể cho các em nói lần lượt/mỗi em một ý,...
- GV cho HS đề cử bạn/vài bạn đại diện cho lớp
- GV có thể chọn HS hoặc HS sẽ đề cử và ứng cử các vai của nhân vật cho phù hợp.

c. Chuẩn bị của học sinh:

- Lớp cần đem theo đầy đủ các bảng đã trang trí tên, biểu tượng, khẩu hiệu và quy tắc/mục tiêu phấn đấu của lớp để trưng ra khi giới thiệu lớp.
- Tập luyện thật kỹ trước khi trình bày, tham khảo phụ lục Cách trình bày hay. Cần tập cho các em nói trước lớp; có thể nhờ phụ huynh hỗ trợ thêm ở nhà; và cho các em tập trình bày thử trước sân khấu cho quen,...

3. “Quy tắc giao tiếp với những người xung quanh”

HS lớp 1 diễn tình huống khác nhau trong ứng xử cộng đồng. Hoạt động này thích hợp cho học kỳ 2. GV và HS tham khảo sử dụng/mở rộng các tình huống trong chủ đề “Em và những người xung quanh”.

a. Hoạt động:

- Dự kiến thời gian: 15 phút tùy theo số lớp 1 của trường; mỗi lớp chọn trình bày 1 tình huống Quy tắc ứng xử trong cộng đồng từ 3 – 4 phút.

Nội dung gợi ý gồm:

- +Nhóm chào, giới thiệu tên, lớp và các nhân vật có trong tình huống sắm vai.
- +Diễn tình huống.
- +Sau khi diễn xong tình huống, HS đại diện sẽ có 1-2 câu hỏi để hỏi toàn trường xoay quanh tình huống em vừa sắm vai, hoặc có thể mời bạn diễn lại phần kết của tình huống, hoặc mời HS dự đoán phần kết của tình huống.
- Đại diện HS kết luận và cảm ơn.

b. Chuẩn bị của giáo viên:

- Theo những gợi ý trên, giáo viên cần chuẩn bị trước cho các em tình huống Quy tắc ứng xử trong cộng đồng như: Cử chỉ giao tiếp thân mật; Cử chỉ giao tiếp thân quen; Cử chỉ giao tiếp quen biết thông thường; Cử chỉ giao tiếp chào hỏi trang trọng. Các quy tắc này không cần theo thứ tự.

- GV có thể chọn HS hoặc HS sẽ đề cử và ứng cử các vai của nhân vật cho phù hợp.
- GV (hoặc cô bán trú) hoặc ba mẹ có thể hỗ trợ và chuẩn bị đạo cụ trước cho HS.

c. Chuẩn bị của học sinh:

- Học thuộc lời thoại.
- Tập dợt nhiều lần tình huống sắm vai. Tham khảo phần chuẩn bị “Cách trình bày hay” trong sách Cùng em HĐTN.

d. Yêu cầu cần đạt:

- HS làm chủ sân khấu.
- HS diễn nghiêm túc.
- HS thể hiện kỹ năng giao tiếp tốt, tương tác tốt với bạn diễn và giao lưu với HS toàn trường tốt.